

Nr 148.

Av herr **Lindhagen**, rörande omarbetning av lagen angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas m. m.

Ett hitintills försummat lagstiftningsområde är utlänningars rättsställning på främmande territorium. Över huvud taget kunna de ifråga om sin personliga frihet sägas vara underkastade ett administrativt gottfinnande i en mängd avseenden, som icke äga någon motsvarighet med avseende på rikets övriga innevånare.

Visserligen har numera omsider genom lagen angående förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas, den 14 september 1914, försökts åstadkomma några primitiva rättsgrundsatser för regelbindande av polis-maktens och den övriga administrativa myndighetens åtgöranden. Själva lagens rubrik anger emellertid, att den mer avser ett bemyndigande att göra sig kvitt utländska undersåtar än ett bemödande att skydda dem mot obillighet.

Lagens bestämmelser äro nämligen nästan på alla punkter så svävande, att de lämna administrativa myndigheter möjligheter till ett synnerligen stort godtycke. Och då polismakten, vilken liksom annan funktionalism oavsett partiställning ofta tager ärendena huvudsakligen formellt, dessutom på grund av sitt speciella yrke är van att handskas mest med förbrytare, kommer en enahanda behandling lätt göra sig gällande utan någon skillnad till person.

Polisväsendet är ju också till för att skydda den bestående ordningen, vare sig den är bra eller dålig, och några hjärtgoda avsikter få sålunda föga utrymme i en dylik ämbetsutövning.

Det är därför den ovannämnda lagen måste betecknas såsom synnerligen ofullkomlig både principiellt och i praktiken.

Mest omgärdad med garantier är den ordinarie utvisningen av utlänning, som har tillåten uppehållsrätt i riket. Men det visar sig, att i fall den minsta anledning förekommer, att han genom något förvällande kan drabbas av utvisning, så sker detta även av små anledningar obönhörligt, utan hänsyn till hur djupa rötter han och hans familj sedan gammalt slagit i landet. Lagutskottsbetänkanden för några år sedan giva bland annat upprörande exempel därpå.

Ännu värre ställer det sig med så kallad avvising, vilken av underordnad myndighet kan vid utlännings ankomst till rikets gräns omedelbart verkställas. Nu under kristiderna har denna befogenhet givits en allt vidsträcktare anledning, så att den mänskligt att döma inkräktar mången gång på fall, som rätteligen synas höra under bestämmelsen om utvisning av utlänning, som inkommit i riket och vistats här någon tid.

Detta äger ett särskilt sammanhang med de av Kungl. Maj:t jämlikt 18 § i berörda lag utgivna kungörelser om övervakande av utlännings i riket m. m. De passbestämmelser för utlänning, som på detta sätt tillkommit, lämna polismyndigheten ett synnerligen stort utrymme för gottfinnande, som ibland tager formen av stor obillighet. Specificerade exempel härpå kunna åberopas, och i ett av dessa har nyligen en svensk arbetsgivare avgivit en mycket skarp protest till både utrikesdepartementet och civildepartementet.

Slutligen för det fjärde ha utlännings att räkna med den fallucka, som ligger däri att utlänning, som faller fattigvård till last, kan, hur mycket han än är bunden till landet, utan vidare hemsändas, vilket också ibland på det brutalaste lära kunna äga rum. I detta fall borde icke något hemsändande kunna äga rum annat än i den ordning genom allmän lag stadgas.

Det må till sist ock erinras om den olikställighet, i vilken lagstiftningen här ställer svenskfödd man och svenskfödd kvinna. En svensk kvinna förlorar sin svenska medborgarrätt genom giftermål med en utlänning och hon och hennes barn behandlas då med samma hänsynslöshet som en utlänning och ofta även utan någon som helst egen skuld. Detta är höjdpunkten av den officiella världens formella betraktelsesätt. En i själva verket svensk kvinna och hennes barn böra ha samma rätt till värn och hemort i det svenska fäderneslandet som en svenskfödd man, vilken trots giftermål med utländska tillåtes bibehålla sitt svenska medborgarskap.

Det hemställes alltså,

att riksdagen ville anhålla, att regeringen måtte:

1) ofördröjligen verkställa och framlägga en fullständig omarbetning av lagen den 14 september 1914 om förbud för vissa utlänningar att här i riket vistas samt de med eller utan stöd av denna lag utfärdade administrativa författningar, i syfte att billighet och rättvisa vederfaras utlänningar, som vistas på svenskt territorium; samt

2) därvid tillika iakttaga, att svenskfödd kvinna och hennes barn i regel bibehållas i förberörda avseende vid svensk undersåtes rättigheter, även om hon råkat ingå äktenskap med en utlänning.

Stockholm den 22 januari 1920.

Carl Lindhagen.